

‘In de mijn was ik van de wereld’

In de nieuwe **Andere tijden**-serie **Het stof daalt** duikt Winfried Baijens in de geschiedenis van Limburg en haar steenkoolmijnen. In de eerste aflevering reist hij onder meer naar Polen.

Tekst: Bram de Graaf. Beeld: NTR

Na de series *Het water komt* over de Watersnoodramp van 1953 en *De aarde beeft* over de gaswinning in Groningen presenteert Winfried Baijens nu een serie over Limburg. In 1964 sloten daar definitief de kolenmijnen, omdat er in Groningen gas was gevonden. “Gek genoeg komt alle problematiek uit de vorige terug in *Het stof daalt*”, zegt de presentator, die vooral bekend is van het *NOS Journaal*. “Doordat het water uit de mijnen werd gepompt, ontstonden verzakkingen. Nu de mijnen buiten gebruik zijn, komt het water terug en stijgt de bodem weer. Omdat Limburg op verschillende breukvlakken ligt, beeft de aarde daardoor en raken huizen beschadigd. Het was soms net alsof ik weer in Groningen stond.”

Wat greep je het meest aan bij het maken van *Het stof daalt*?

“De verhalen van die oude mijnwerkers. De laatst overgeblevenen zijn stuk voor stuk markante personen en ze hebben veel te vertellen. Over hen is weinig bekend in het westen. Hoewel ik er van alles over had gelezen, begreep ik niet waarom die kompels met zo veel romantiek over hun werk praatten. Ik snapte dat pas toen we opnames maakten in Polen – in een vergelijkbare

omgeving als Limburg met dezelfde mijnwerkerscultuur en aanwezige katholieke kerk – en daar een mijn ingingen. De tijd heeft daar stil gestaan.”

Hoe was dat?

“Vooraf was ik best bang. Ik heb ook hoogtevrees. Die angst verdween toen ik daar met honderden mannen in drie liftjes werd gepropt die onder elkaar tegelijk naar beneden gingen. Ik dacht: zij doen dit elke dag, dat nam mijn zenuwen weg. We daalden af tot duizend meter onder de grond. Het was net een militaire missie. Je bent daar helemaal van de wereld en gaat samen iets gevaarlijks doen, want er kan van alles misgaan. Het was pikedonker, lawaaiig. Alles trilde, ik zat meteen onder het stof. De boel kan instorten, het methaangas kan ontploffen. Dat voel je, dat zie je. Samen ervaren ze risico, maar ze doen het ergens voor. Voor de Nederlandse mijnwerkers was dat net zo.”

Welke impact had de mijnsluiting op hen?

“Door de sluiting raakten zeventigduizend mensen hun baan kwijt. Er werden alternatieven beloofd, maar dat ging vaak niet om passend werk. Daar is veel frustratie over. Er ontstond grote

werkloosheid en armoede. En mensen werden ziek, veel zieker dan werd erkend. De staat en de mijnbedrijven ontkenen lang dat stoflongen bestonden. Om maar geen compensaties te hoeven betalen, zeiden ze ‘U heeft een ernstige vorm van bronchitis.’ Veel mannen zijn daaraan overleden. Die mijnwerkers waren echte helden. Ze haalden kolen omhoog zodat het land verwarmd kon worden en de wederopbouw in de jaren 50 snel verliep. De mannen die ik sprak waren echt trots daarop en spraken er honderduit over. Ontroerend en bijzonder. Met deze serie zetten we ze op het voetstuk dat ze verdienen.”

Het stof daalt Woensdag

22.05 • NPO 2 (NTR)

‘Het was donker, lawaaiig en alles trilde’

